

ПОДУНАВКА

Бр. 13. ТРИМЕСЕЧНА ЦЕНА 6 1 Ф. 15 К.

НОВЫЙ ТЕЧАЙ.

ИЗЛАЗИ СВАКЕ СУББОТЕ У ВЕЧЕ.

1857.

Невеста.

(Продуженъ.)

На неколико месецѣ послѣ овога разговора владала е у собама саветниковогъ дома, гди су одпређе чести узклици радости одѣцали, тишина и нека потайна туга. Госпођа Форстеръ сеђаше при шву кодъ прозора, али ѿ ѿй игла не леђаше у нагломъ дивизану горе и доле као пре, прађена пазливимъ ока погледомъ. Умешне руке нѣне почиваше на крилу, съ кога е предметъ готово спао быо, а замућене ѿ ѿй невеселе очи пратише летеће облаке. У едномъ углу собе сеђаше мала Енна, брижливо чешляюћи свилу, у кое танке кончиће суза за сузомъ изъ очю нѣны капаше.

Военный саветникъ ступи у собу. Хмъ, говораше у себи, одкако Леонъ оде, овлада свуда гробна тишина, и кућа стоп као да е све у нѣой помрло. Албертино, што си се ты тако замыслила? питаше онъ супругу, коя нѣе ни осетила, да е онъ ушао.

Госпођа Форстеръ тргне се; ахъ, рече, я самъ се дада у мысли збогъ тога, што се есенъ приближава, и што ће садъ за време есенѣгъ равноданства опасне буре на мору свирѣнствовати!

Тако, — а ты Енно, шта ты радишь? запыта онъ пошто се девоичицы окренуо.

О добрый отацъ, одговори девоиче, крадомъ съ кедельцомъ сузе гарући, — я чешлямъ свилу. Мати хоће да ю да прѣсти, па се онда могу одъ нѣ плѣсти топле чарапе, а такове су одвећъ нуждне за морепловце на суровомъ времену.

Па ко ће то те чарапе плѣсти? запыта военный саветникъ, познаваюћи мржню детета према свакомъ женскомъ раду.

Я, милый отацъ, ако ты позволявашъ, плашливо одговори девоичица.

Али ты чини ми се не плѣтешъ башъ тако радо?

Истина е али Леонъ потребуе топлы чарапа, па за нѣга — за нѣга ћу радо, врло радо плѣсти, и заиста и прилѣжна быти.

Ты си добро дете, тронуть рече ѿ ѿй господинъ Фор-

стеръ, но садъ иди доле у башту па се играй, еръ си одвећъ много седила.

Ако е съ твоимъ волюмъ я бы вопла овде кодъ маме остати, ербо неидемъ радо у башту.

А зашто не? Та ты си иначе врло радо у башту ишла. О есамъ, али одкако е Леонъ отишао, чини ми се башта сасвимъ пуста, и ништа ми се у нѣой не мили.

Леонъ се наравно свагда съ тобомъ играо?

Есте, милый отацъ, често, но не свагда, или баръ само неко време, па ми е онда показивао цвеће и растѣния казуюћи ми нѣюва имена, или ме е учю познавати нѣюве разликователне знаке, и коя у кои редъ спадаю. Затимъ самъ морала я све оно повторавати, чему ме е онъ учю, па кадъ бы имена погрешно изговарала или разликователне знаке пореметила, онда бы се онъ смею а и я съ нѣимъ, па онда тако смеюћи се обоѣ по башти трчали. Но садъ кадъ се смеѣмъ, тужно и съ наводнѣнымъ наново очима рече девоичица, — садъ се нико самномъ не смеѣ.

Иди ты само свагда доле, добро мое дете, сажалѣнъ рече ѿ ѿй военный саветникъ, я и мама иићемо съ тобомъ, па ћешъ онда ты нама цвеће именовати, и ако учинишь погрешку, мы ћемо се съ тобомъ смеяти. Или иоушь болѣ, донеси твое обруче и лопте, па ћемо бацати обруча и играти лопте.

Мамо! Мамо! у радости повиче девоиче, отацъ хоће да се самномъ игра обруча и лопте, па хитро сѣочи бацивши свилу, и као муња излети изъ себе.

О како си ты добаръ, рече госпођа Форстеръ милуюћи мужа по образу, тебе не мрзи и сада шалу проводи ти и лопте се играти.

Я самъ нѣери одузео нѣногъ у игри друга, кои е, као што ево садъ чусмо, нѣой и учитель быо, дакле е пуно и праведно, да я нѣгово место заменимъ, колико е годъ то могуће. Наравно я нећу умѣти обручъ тако вешто бацати, а и при тераню лопте чешће ћу промашити, но то

ће Енну у толико већма задовољавати, и тако ћу я свою цѣль постићи. Али проговори далѣ пошто се мало было замислю, — то тако неможе остати, Енну ће самоћа уморити! Мы морамо нѣой другарицу наћи, и я ћу се потрудити да набавимъ какву младу за то приличну девојку.

Ах! радостно повиче госпођа Форстеръ, како ми е мило, што си и ты таквога мыслѣня. И мени се то најболѣ видило, те самъ тако већ распытывала за кокво девојче, и мислимъ, да самъ згодну другарицу за нашу Енну већ нашла.

Ты си добра, брижљива мати, али коя е то девојчица? Мы морамо у избору бити обозрителни!

Она е кћи некогъ учителя изъ околине Бремена, коя е рано родителѣ изгубила, па садъ овде кодъ едне старе сроднице живи. Ова садъ съ нѣомъ врло сурово поступа, и свакој іой данъ преговара за ону кору леба, кою іой дае. Девојчицы е той садъ четрнаестъ година и види се разборита и смислена, а и на воспитанѣ нѣно морала е нарочита брига обратити се.

Тако дакле ништа намъ више неостае, него се известити о нѣой одъ свештеника нѣнога места рођеня, задовољнѣ одговори военный советникъ, уставши међутимъ са столице, ерѣ се нагли, лаки корацы све већма вратима приближаваше. И заиста се ова после неколико тренутака нагло отворе, и Енна се укаже на прагу.

Отацъ! живо викне она, гди си ты за толико? я самъ све одчела у башту и чекамъ одавно.

Смешећи се узме брже болѣ господинъ Форстеръ свой шеширъ, и сиђе у башту да се съ кѣрчицомъ своіомъ лонте игра.

Прошле су были четыреъ године; Енна е нарастла већ велика девојка, и само изъ призрѣня на нѣно іоштѣ доста слабачко здравлѣ моглоше среѣни ови родители свое дражестій пуно чедо у усамљной домаћой тишини држати и уславе светске укратити му, у осталомъ тешко имъ е было што су тиме укратили и сами себи ово сладко уживанѣ, кое бы поносъ нѣовъ у томе нашао было, кадъ бы анѣлске лепоте кѣрѣ свою лепоме свету на видикъ извели, да іой се диви. Но Енна нѣ ни марила за те светске уславе, о којима су кадкадъ нѣне пріятельце као о каквимъ за ню волшебнымъ чаролиама говорила. Нѣна кротка наравъ налазила е задовољства у кући; међи цвећемъ и кнѣгама, или међу ятомъ питоме живине толико се она осећала срећномъ, као што су нѣне пріятельце едва кадикадъ могли быти на најсвѣтлѣнѣмъ баловима.

У Сузани Шулицъ, учительской кѣри добила е она верну, одану іой служавку, а уедно и трезвену и милу пріятельцу. Военный советникъ добио е о овомъ спрочету најлепша сведочанства, и кадъ е наскоро увидіо, да ће нѣна озбиљна, а понекадъ и строжія наравъ на нѣгову тихе нарави Енну благотворно дѣйствовати, онда е наредіо, да Сузана, при свакомъ Енниномъ наставленю участвуе и свагда поредъ нѣ се налази, тако, да се разлика између служавке и пріятельце само у томе видила, што Сузана нѣ за обштомъ трезвомъ седила, и што е Енни при облаченю помагала. Но како ове мале услуже, тако и оно неу-

частвоанѣ кодъ трезе старала се Енна младој овой девојки олакшати и накнадити усугубљномъ любави и добротомъ, а Сузана опетъ, коя е садъ осамнаестъ година имала, была е за то младој повелительки своіой срцемъ и душою оддана.

Было е чисто, ведро майско јутро, и Енна, лепша одъ зоре и дана, сећаше предъ огледаломъ, а Сузана се забавляше чешлянѣмъ густе плаве косе свое младе повелительке. Чинило се као да е она данасъ особиту пажню на овай свой посао обратила, као што се и иначе у целой кући необычанъ некій немиръ и журба могла примѣтити.

Советниковица дала е намештати гостинску собу, али іой се све чинило, као да ништа данасъ у нѣой добро не стои. С' тога е захтевала часть болѣ ястукѣ и чаршаве, часть финіе убрусе, а наипосле е отишла, на велико удивленіе старе домостроительке, да изъ ормана, гди су Еннини дарови смештени были, извади што е најлепше и најфиніе за потребу жельно очекиваногъ госта.

Военный советникъ сиђе у подрумъ, смешећи се рекавши: и я ћу морати за часть спремити неколико стакала могъ старогъ райскогъ вина! Слуге су были разаслани ово да зову госте, ово да нужно купую, — едномъ речи све е предсказивало, да предстои какавъ необычанъ, веселый догађай.

И заиста е то было за целу породицу неизказано пріятно очекиванѣ. После четырьъ године вратио се Леонъ првѣй путь у кућу свогъ поочима, и нѣговъ долазакъ поставіо е све у најрадостнѣе движеніе. Поставши подпоручикомъ испало му е за рукомъ, будући му бродъ збогъ веће оправке дуже времена нѣ могао пловити, на више недѣля измолити одпустъ, и то е была згодна прилика, да се могао у Немачку вратити.

Како ли ће онъ изгледати? усклицавала е Енна непрестано, свагда у Сузану погледаючи.

Я ћу вамъ казати, одговори ова, быће црнъ, сасвимъ црнъ! Я самъ у Бремену виђала многе морепловце, па су сви были сасвимъ црни у лицу.

Да ли ће то Леону доликвати? было е ново питањѣ Еннино, кое плаве на пріятельцу управлѣне очи жельно изчекиваше скоріегъ одговора.

Наравно, кадъ е лепъ; али вы морате главу на миру држати, госпођице, ерѣ иначе я данасъ нећу бити съ чешлянѣмъ готова, а господинъ Леонъ може свакој часть доћи.

Не люти се, добра Сузано, моляше Енна, ево я ћу садъ сасвимъ мирно сeditи! Но што ти мене зовешъ госпођицомъ? настави Енна после краткогъ ћутаня, — зарѣ ме више неволишь?

Вы сте садъ обновлѣнымъ прквенимъ обредомъ причистлѣни зреломе возрасту, госпођице Енно, па нѣе прилично да васъ другчіе зовемъ, а и госпођи советниковицы было бы неправо, кадъ бы се я држала старогъ поверителногъ начина.

Па и ты си истимъ начиномъ зреломъ оглашена, и то іоштѣ пре две године. Но башъ ако мыслишь, да ће мами то неповольно быти, оно ме зови госпођицомъ у нѣномъ присутствю, али ми се барѣ обећай, да нећешъ више ту

немилу речь употреблявати, кадъ смо саме! Сузана іой то обеща, и она одма скочи и найусрдніе свою пріятельцу полюби.

Али Енна, любезна Енна! ето садъ сте опеть све витице покварили. На тай начинъ не може се ништа лепо урадити, а вы морате данасъ особито лепо наместити се, да се Леонъ обрадуе, кадъ садъ види малу свою Енну као велику девојку.

Енна се насмеє; а шта мыслишь, Сузано, кою љу халъину узети?

Но, па нову свилену, са карнерима.

О, Сузана, ты само проводишь шалу; Леонъ бы се само смеяо, кадъ бы му я тако накићена на сусреть изишла! Не, болъ дай ми плаву одъ муселина, онъ е често говоріо, да е плаветнило за нѣга наймилиа боя, и да мени лепо доликуе.

Тако ли е! рече Сузана, — зато дакле моя Енна поготову непрестано плаво носи, нити мари да іой се икаква друга пантлика, осимъ плаве, у косу уплеће.

Енна се застиди. Па заръ ты не бы, рече, кадъ бы твой братъ едну бою свима другима предпоставляо, ту исту носила?

Е, то незнамъ, еръ брата немамъ, али и вама ніе господинъ Леонъ рођеный братъ.

То е истина, али се мы ипакъ любимо као рођеный братъ и сестра, одговори іошть већма застићена млада Енна, но како ми се види ты хоћешъ само мене да мучишь! Јо, — айде похитаймо, мати већ зове!

Погледъ у сатъ побудио е саветниковицу опоменути оклеваюће девојке да се пожуре. По последнѣмъ писму обещао е Леонъ око подне приспети у кућу свогъ поочима, а то се време већ было приближавало. Военный саветникъ ходаше нестрпеливо одъ прозора до прозора, и погледаше часть у свой ценный, часть у другій на дувару исподъ огледала сатъ, а и госпођа Форстеръ, пошто е већ све наредила, ніе се могла задржати при едномъ послу, него е и она као и мужъ іой немирна была.

Садъ наеданпутъ заечи поштанска труба на друму, и викнувши: Енна, Енна, ево га! похита госпођа Форстеръ съ военнымъ саветникомъ на сокакска врата. После неколико тренутака бы е жельно ожидаваный Леонъ у наручія свогъ верногъ поочима и помайке, кои су га наизменце грлили и любили. А гди е моя мала Енна? пыташе изтржуѣи се изъ загляя госпође Форстеръ новодошавшій. Али у тай истый часть врата се отворе, и лепа Енна са светлымъ и веселимъ лицемъ иѣаше госту на сусреть. Но место да се, као што е мыслила, баци у наручя любимомъ брату стане застићена предъ высокимъ, лепимъ официромъ, кога е едва познала, и усрдну добродошлицу замени само страшливый поклонъ.

Али ни Леонъ ніе се манъ дивіо величественомъ появленю. У нѣговой памяти остао е споменъ лепогъ, малогъ детета съ плавимъ витицама, кое е было тако нѣжнога строя, да га е Леонъ стаклу уподоблявао и више пута у шали говоріо: Енно, човекъ обходеѣи се съ тобомъ, мора врло добро пазити, да те не разбіе! А садъ е стояла предъ нымъ висока, витка дѣвица, кое анѣлску главу украшава-

ху златокосе витице, а лака, светло-плава халъина увіяше се као прозрачный облачакъ око виткога стаса. Велике плаве међу црнымъ трепавицама очи была е смерно оборила къ земљи, а румень одъ прерадостие изненадности тако іой е посуо образе, да се чисто видало, како исподъ нѣжне провидливие коже кровь тече и одтиче.

Боже, та само іой крила требаю, па да у небо међу анѣле одлети! мыслише Леонъ, па іой се у томе смерно поклони.

Но, шта радите вы депо, рече смеюѣи се саветниковица?! Енно, заръ ты не познаешъ брата? Леоне, то е мала Енна! Не лудуйте, него се поздравите добродошлицомъ и полюбите, као што тако приснимъ сродницима пристои.

Леонъ ніе чекао и друге на то понуде, већ наеданпутъ загли дражестну дѣву и полюби ю у румена усташца, збогъ чега се она садъ као найруменія ружа у лицу зажари.

Међутимъ мало по мало уселило се међу њи негдашнѣ, детинско невино поверенѣ, уколико се Леонъ свойски трудіо, све догађае изъ прошлости у Енниной памяти обновити и пробудити. И она е наскоро ослободила се, и съ најживлимъ саучастиємъ слушала свогъ изъ детинства друга, кадъ е приповедао о дальнымъ земляма, кое е видіо, и о опасностима, кое е поднео, при чему іой е више пута необычанъ стра' срце обузимао.

Кадъ се после весело проведеногъ ручка военный саветникъ удаліо да се по обичаю мало одморн, а госпођа Форстеръ опеть у домаће послове занела, моляше Леонъ Енну, да съ њиме у башту пође. Найслађе успомене мога детинства скопчане су са овимъ местомъ, рече онъ чисто сажалително, зато ми дозволи съ тобомъ исподъ руке по нѣму проѣи се, мила Енно!

Енна брже болъ донесе свой шеширъ, кои іой дражестно лице іошть дражестнимъ учини, и садъ обов пођоше на место милы свои детински игрій.

Опоминѣшь ли се іошть, Енно, съ каквомъ смо великомъ жельомъ отуда билъ познавати учили, упытаю Леонъ?

О знамъ, па како си се ты меня смеяо, кадъ самъ прашне ковчиће поремеѣала, или имена погрешно изговарала!

Можда садъ небы ни я болъ знао, еръ после никадъ нисамъ имао времена за ученѣ ботанике, а при томъ нисамъ ни виђао другога била, осимъ морскога. — Та гле! заръ и садъ іошть стои она пространа, чиста ледина, гди смо се обруча и лопте играли? Я самъ мыслию, да е ню трудолюбыя тетка давно куйнскомъ зелени засадила, еръ одкако самъ я отишао, ваяда се ніе нико по нъой лопте играо?

А не, — рече Енна, — наскоро после твогъ одлазка играо се отаць самномъ ту и обруча и лопте, па самъ онда, продужи далъ заруменивши се у лицу, я молила, да се та ледина тако остави, и родители одобрише ту мою желю.

Заръ е отаць играо съ тобомъ лопте?! чудеѣи се упыта Леонъ. Да, онъ тебе здраво воли, настави далъ мереѣи млада девојче пазливимъ погледомъ, и я мыслимъ, да е врло лако теби сваку жертву принети.

Ты и самъ знашь колико е отаць добаръ, простодушно одговори Енна. Мени е после твогъ одлазка тако тешко

было, да самъ седеши у углу собе скоро непрестано пла-
вала, спа е збогъ тога добрый отаць едино самномъ заба-
вляо се, само да ме утѣши. Онъ се играо самномъ, или
смо правици подуже шетнѣ, па смо купили траве, кое ме
е онъ сушити и слагати учю, и да видишь само, какву
самъ лепу, малу збирку стекла. Тако е было све докъ нѣ
Сузана у кућу дошла, кою су родители зато узели, да
ми буде у место другарице.

Сила е любви безгранична, тихо проговори младитѣ,
упревши међутимъ опетъ свое велике, сѣине, црне очи у
Енну, па како ладна и равнодушна нѣ родительска любовь
према — —

Енно! Леоне! децо — гди сте?! зачу се гласъ совет-
никовице, и они садъ обое пођоше на овай гласъ.

(Продужиће се.)

„Родословіе Сербское.“

„Родословіе сербское,“ кое е Трionoшкѣ Еромонахъ
год. 1791е изъ старіегъ рукописа переписао, и кое е у VII
свезки Гласника Дружства Србске Словесности печатано,
побудило е, рекао бы, доста велику пазливость, почемъ
се већ неки наши књижевници на нѣга позивлю. Друж-
ство га е само као грађу печатало, а не као у свему
достоверный изворъ, и по томе небы излишно было, под-
врѣга га строжіемъ испиту баръ у онимъ точкама, у којима
намъ неки остатци наше старине и заключаванѣ довольногъ
основа за осветленѣ даю.

Нашъ Раићъ нѣ имао Дечанское Хрисовулѣ, даро-
ване храму „Пандократора,“ и опетъ е точно погодіо го-
дину (1321), кадъ е Дечанскій на кралѣвство венчанъ. Заръ
се мы неможемо подобнимъ заключаванѣмъ послужити, и не-
ке недостатке, по познатимъ новимъ изворима, изправити?
Речено „родословіе“ има доста особитостей и смешаны збы-
тїя, коя намъ сумню намећу и важность правой исторіи по-
бияю. Та сумня побудила е и мене, испытати неке найчуд-
нѣе точке у томъ родословію, оставляюши пространо испы-
тиванѣ нашимъ больимъ и способнимъ, съ исторіомъ добро
узнатимъ списательима.

Трionoшаць тай вели на стр. 53й: „Имѣлъ сей Сте-
фанъ силниі вѣторую жену, сестру Вукашинову, ни отъ
каковїа высокїа фамилиі, но ради красоти ея сопряже ю
себи.“ И мало далъ: „Роди же силниі Стефанъ со се-
строю Вукашинову, сего послѣдняго Уроша, которїй убїенъ
отъ уяка Вукашина, коега по себѣ оставилъ наслѣдника.“

Никаква до данасъ нама позната Исторїа неспоминѣ,
да е Душанъ Вукашинову сестру за жену узео, и
по таме ова новостъ у Трionoшцу мора пазливость чита-
лаца на себе привући. На првый погледъ чини намъ се, да
ће ово казиванѣ быти на истини основано, почемъ намъ
разяснява неке доякошиі сумнѣ: како се могао Вукашинъ
онако удворити, надъ оноликимъ кнезовима и войводама уз-
висити, па наипосле и Урошу круну преотети. По овоме
вредно е испытати, колико се ово са истиномъ слаже.

Истїй летописаць вели на страни 49ой, у почетку
седме главе: „въ лѣто 1317. сеи (Стефанъ Душанъ) браку
сочетался въ заточенїи со отцемъ у Константинополю со
внучкою Іоанна Кантакузина, дещерою же брата краля ишеган-
скаго дѣвицею прекрасною, богатѣйшею. Но сушу браку
безъ време недорастѣй уже дѣвици, испортилъ ложесна
ея; сего ради немѣтъ съ нею никакова порода.“

Раићъ намъ у II. ч. Исторіе на стр. 745й каже, да
е Душанъ за жену имао кѣрь Іована Кантакузена, по име-
ну Елену „по всѣхъ Исторіковъ (осимъ Дюфресна, кои
вели, да е была Бугарка) свидѣлству.“

У имену дакле Іована Кантакузена обоица се слажу,
само што онай вели, да му е Душанова жена была у ну-
ка, а овай, кѣи. Првый іой имена неспоминѣ, а другїй е
Еленомъ назива. Да у овомъ (имену) Раићъ има право, све-
доче намъ найяснѣ Душанове Хрисовулѣ, год. 1348 и 1349е
Хилендару и цркви Архилѣвици дароване: „И съ богодаро-
ванною ми прѣвысокою и боголюбивою царицею авгоустиею
кура Еленою,“ а тако исто и Душанови новци, на којима
е изображена царица съ надписомъ Елена „stefanus ipator
elena ipatx“ Stefanus imperator Elena imperatrix *).

Оставляюши на страну Раића и нѣгове исторіописце,
кои о другой Душановой женитѣ ништа неспоминю, да ви-
димо, колико е казиванѣ Трionoшца по хронологіи
основано.

Душанъ се нѣ могао у Цариграду оженити, докъ е
іоштъ съ отцемъ у заточенію бы; казиванѣ дакле нашегъ
летописца само себе обара. О овомъ увериће насъ слѣду-
юће хронологично сравнїватѣ:

Душанъ е одъ петъ година отишао съ отцемъ у
заточеніе, ово е пакъ траяло седамъ година; свега дакле
было е Душану о повратку у отечество 12 година. Да
л' се Душанъ могао одъ дванаестъ година оженити?

Да небы когодъ о овимъ Душановимъ годинама по-
сумняо, потрудићу се то изъ укупны Душановы година
доказати. По сведочїи исторіописца: Бранковића, Дюфре-
сна и летописца Хилендарскогъ, умро е Душанъ у 54й го-
дини живота свога, и то год. 1356. одъ рођеня Христова.
По хрисовулїи краля Стефана Дечанскогъ, догодила се бит-
ка съ Михаиломъ године 1330, у којой се Душанъ назива
„младый краль,“ према му е онда было 28 година.
Младый га назива Дечанскїй по своимъ годинама. Одъ
смрти дакле Душанове, до быткѣ речене има 26 година.
Далъ познато е, да се Душанъ съ отцемъ у еданъ данъ
на кралѣвство венчао, год. 1321. Януара 6гъ, на само Бо-
гоявлѣнїи**), а вратїо се съ отцемъ изъ заточенїа год. 1314е.
Одъ 1330е до 1314. године има свега 16 година. Овы 16
и горнїя' 26. чине 42 годїне. Кадъ се овоме іоштъ при-

*) Види Гласнике Дружства Србске Словесности свезку VII. и VIII.

**) Види Србски' споменика страну 324у.

числе седамъ година заточенія, по сведочанству самогъ Данила, онда излази число 49. До 54. треба дакле јоштъ 5. година, а толико е морало бити Душану година, кадъ е у заточеніе отишао. По овоме јасно е, да е Душану о повратку изъ Цариграда было заоста 12 година, слѣдователно, да се у тимъ годинама ніе могао оженити. Найпосле, како се могао Душанъ у Цариграду год. 1317е оженити, кадъ е те године већъ био у свомъ отачству, а не у заточенію, почемъ се год. 1314е одтуль вратио?

Ово е по највећемъ числу Душановы година; по немогућность Душанове женитбе у Цариграду јоштъ е очевиднја, ако по другимъ исторіописцима приберемо Душанове године. Никифоръ Грегорасъ вели, да е године 1330е было Душану 22 године. Одъ 1330е до 1356е има 26 година. Овы 26. и 22. чине 48 год. Одъ год. 1330е до 1317е, т. е. до Душанове по Трношцу, године женитбе, натраже рачунећи, има 13 година. До 22е године треба јоштъ 9 година. Душанъ се дакле, по Трношцу, одъ 9 година оженио! — Найпосле, ако се Душанъ, по Сеченичкомъ рукопису (у Шафариковомъ изданію) родио 1312е, онда се морао по Трношцу одъ 5 година оженити.

Но не само ово миѣніе Трносчево о Кантакузеновой унуки, него и Раићево „по всѣхъ историковъ свидѣтельству“ о Ђлени, Кантакузеновой кѣћи, пада, не по Дурфреновой сумњи, него по јасномъ сведочанству Кантакузена, кои е къ Душану прибегао, њгову заштиту добио, а каснѣе съ нимъ и воевао. Онъ намъ каже, да е Ђлена, Душанова жена, была сестра Бугарскога краля Александра: „Ливерь, хитећи краљу Србіе, овога на Морави стигне, кои е супругу свою Ђлену водіо къ брату Александру краљу Мисіе.“ А на другомъ месту вели: „Изъ овога е узрока онъ (Бугарскій краљ Александеръ) краля Србіе и сестру краљицу Ђлену много пута молио, да Кантакузена заробљеногъ у тамници држе“ (види: „Спомени народа србскогъ у византискимъ списательима“ стр. 125 и 137у).

Изъ свега предизложеногъ види се, да е Душанова женитба у Цариграду по Трношцу неистинита, а то намъ дае повода и о осталомъ њговомъ казиваню посумњати. Да е пакъ ова сумња основана, показале намъ и слѣдуюће претресаѣ.

Урошъ се родио, по Раићу, 1338е, а по србскимъ старимъ рукописима *) 1337е год., ступіо е пакъ на престолъ 1357е. Урошу е дакле 19 — 20 година было, кадъ му е отаць, по речма нашегъ летописца, за „пѣстуна“ поставіо Вукашина, а у тимъ годинама детинство прелази у мужество. Да е Душанъ после себе оставіо землю у некадашњимъ станю, безъ правога државногъ устроенія, у ономъ станю, у коме одъ едногъ владателя зависи срећа и несрећа земљъ, у коме самъ владалаць, безъ помоћи общегъ миѣнја, по свомъ благоразумію решава о праву поедини чланова државе, решава еднимъ само словомъ своимъ рать и миръ — онда бы и коекако могли допустити, да е Душанъ могао свомъ сину каквогъ саветника или „пѣстунна“ поставити; ал' е Душанъ оставіо землю законима обезбеђену, оставіо е общый „зборъ“ државника, властела и

свештены лица, кои е у решаваю важни, а често и маѣ важны дела участвовао и заеднички решавао, оставіо му е најпосле онако мудру и речиту матеръ, кою е и онъ заедно съ велможама у важнимъ приликама слушао, као што нась о томе Кантакузенъ уверава. *) Нашто ту „отроку пѣстунъ?!“

Но јоштъ е већа неуместность у томъ казиваню нашегъ летописца, што намъ каже, да су јоштъ за живота Душанова сви Князеви съ войскомъ Вукашину заклетву положили: „И потомъ Урошъ вѣпчаѣ бысть и именованъ императоръ въ лѣто господне 1357; обаче власти никаковія неимяше въ рукахъ, в'се бо Вукашинъ оуакъ его овладаше, тако бо еще при животѣ стефана душана вси князи и воинство присягу даша вукашину.“ Ко ће ово веровати?

У овой сумњи утврђуе нась слѣдуюће:

1, што Раићъ и њгови исторіописци ништа о томъ неговоре, већъ веле, да е Вукашина самъ Урошъ краљемъ наименовао;

2, што Копривничкій рукописъ одъ год. 1453 то исто потврђуе: да е Урошъ Вукашина најпре Деспотомъ, а после краљемъ наименовао: „съ же вљкашинъ сподоби отъ него чести деспотскаго сана, потомъ же и вѣнчаѣтъ іего, и възлагаеть на се вѣнць кралівства србскаго, братоу же своіеому оуглѣши вѣручаеть браны земліе грѣчскыя съ саномъ деспотскыя чести.“

3, Што (по Раићу) то исто и Фрешотъ потврђуе: „Урошъ е самъ дао повода Губернаторима, учинити себе самовластнимъ, што е поставіо некаквогъ Вукашина Деспота, противу своіу државны правила, краљемъ у Расіи, давши му власть надъ другимъ.“

4, Што диплома Цара Уроша одъ год. 1362, Августа 22гъ сведочи, да е Урошъ пуну царску власть упражнявао, и съ властелима се договарао, а не подъ управомъ и влашћу Вукашиновомъ: „Ако ли коя свадъ буде дубровнику скоимъ годъ властелиномъ царствами, затузи сваду данератую нишу съломъ котора, тькома каконо іесть било уродителя царствами прѣдцарствыми уочи за свяку злобу или сваду даимъ царствыми исправи по правдѣ и позакону, аколисе усхоке царство ми шними размирити даимъ дамъ гласъ прьвотога нашестъ мѣсець“ и т. д. И на краю: „ина сезимъ даде царствыми обещеніе иклетвъ имою вѣру царску и свластели царствами,“ и т. д. Да су сви князеви съ войскомъ јоштъ за живота Душанова Вукашину заклетву положили, то бы Вукашинъ и власть царску упражнявао, нити бы покисари Дубровачки збогъ свађе съ кне-

*) „Њгова супруга Ђлена позове у совѣтъ 24 најстарія и најбогатія велможа, и предложи имъ съ особитимъ красноречіемъ, како бы неблагородно было, Императора безъ помоћи, или издати, или збогъ даде помоћи одъ њѣга у силу градове захтевати, него да му се на свакој начинъ помоћ даде, но съ тимъ условіемъ, да се закуне, да ће до конца живота свога пріятель Србіи бити, и да оне градове, кое су или стари или садашњи Србљи одъ Римске Имперіе одцепили, ни писмено ни съ ратомъ натрагъ више искати неће. — Ливерь, најбогатія Србскій велможа, а и самъ краљ ово су Ђлене миѣніе одобрили, и њой на мудрогъ саветоваю захвалили.“

*) Види Шафарикове „Pamatky dřevního písmenictví jihoslovanů“ у лезу „krátké letopisy srbské“ стр. 71у.

зомъ Воиславомъ и съ градомъ Которомъ долазили разправе ради Урошу, веѣ Вукашину, као што су му год. 1370е. Апр. 5гъ ради потврѣня стари Хрисовуля дошли, онда, кадъ е пуну власть краля у рукама имао.

5, наипосле, што ни Канткрузенъ, као едновременный писаць, о Вукашиновой владѣ ништа неспоминѣ, веѣ намъ напротивъ каже, да е Елена сама владала, оставивши сина Уроша, да се противу стрица свога Симеона (Синише) бори: „Башъ у оно време (год. 1357) умре и краљ Србѣ (Душанъ), по коегъ смрти дигла се не мада буна између Србаля. — Србо и Симеонъ, краля братъ, у оно време Акарнаніе Господаръ, целу е Србаля државу себи желіо освоити, имаюћи на својој страни силне Србске велможе; и Урошъ, краля синъ, да бы себи сачувао отчино краљство, дигао е противу стрица свога оружје. Елена пакъ, овогъ мати, (коя е онда у Серезу седла), ни сину ни деверу своме ништа неверуюћи, кадъ е многе градове подъ

свою власть узела, и свою снагу добро утемелила, сама е царствовала*), ни сина ни девера недираюћи, а со- тимъ маѣ помагаюћи. Царства Србскогъ најснажнии чиновни, свакиј по особъ за себе слабіе градиѣ освоє. Одъ нѣи гдикои нису краљу као своме господару поддани были, него као другу и пріятелю слали су одъ себе помоѣ, други пакъ Симеону, стрицу нѣговогъ, помагали су, трећи пакъ ни на лево ни на десно неетежѣи, очекивали су изходъ, желећи снажниємъ слѣдовати.**)

По смему предизложеномъ я бы рекао, да е казиваніѣ Трionoшкогъ летописца о другой Душановой женитби и о Вукашиновомъ „пѣстунству“ неосновано и просто измишльїно, дубль пакъ и пространіе испытываѣ оставляѣ знацима исторіе.

*) Ово намъ разяснява, одгудъ Еленинъ поваць, снимльїи у VII части Гласника, подъ чис. 38.

**) Види споменуте „спомене изъ византиски списателя“ стр. 184.

Природный нагонъ и разумъ животниѣ.

Ако станемо прильжно испытывати природу животниѣ, то ћемо лако увидити моѣи, да између нѣи и таковы има, кое нечине у свему безъ размишляваня. Многи естествоиспытатели приписивали су ово единой као уроѣеной сили нагона, кои у толико само дѣйствує, у колико е нужно за издржаванѣ и расплоѣенѣ нѣово. Природный дакле нагонъ проста е душевна сила и моѣ, коя безъ размишляваня дѣйствує, и кое дѣйство чрезъ искусство и упражняванѣ никако изменити се неможе. Новороѣено дете сиса млеко матерно онако лако и вешто, као годъ што ће и после 10 или 12 месецїи сисати. Мала пчелица чимъ изъ саѣа изиѣе, одма почне свой посао вршити, и то тако лако и вешто као найстарїя пчела.

Нагонъ е дакле проста сила, коя безъ промене единымъ истимъ токомъ извршава разне послове безъ размишляваня и икаквогъ напрезаня разума; разумъ е напротивъ такова способность и сила, коя разна умна занимања предузима, ова не само да одъ искусства зависе, него се упражняванїемъ све веѣма и веѣма усавршенствує. Са споляшњи предмета упечатльїя есу основи овогъ занимања. Ова упечатленя могу се чрезъ памтенѣ и понавляти, тако на пр. кадъ найѣмо на какавъ предметъ, кои смо еданпутъ видели, то насъ сеѣанѣ опоминѣ, да намъ е истый познать.

Неможемо дакле никако одреѣи, да су неке животниѣ поредъ нагона и некимъ степеномъ разума обдарене. Овай пакъ разумъ несравнюемо съ човечїимъ разумомъ, ерѣ овай у многоме нагонъ надвишує, потOME естествоиспытатели и неставляю човека у редъ органичны тѣлеса, веѣ онъ самъ сачинява особены разредъ у естественой повестници. У найновїе време филозофи и естествоиспытатели много су о томъ разлагали, имаюли или немаю животниѣ разума. Бифонъ е признавао, да животниѣ имаю чувства и свести само о садашнїемъ нѣовомъ быѣу, одрицао е пакъ свако разсуѣванѣ, познаванѣ прошлости, памтенѣ и ону моѣ, да бы могле своя чувствованя сравнити и идеє имати. Но онъ

истый у другимъ частима списанїя нѣговы не опетъ могао некимъ животниѣма памтенѣ одреѣи. Тако вели о псету, да нѣгова жестока, яростна и дивля природа у куѣи омекаша; оно свакоякимъ начиномъ гледа да се господару допадне и овоме сву свою смѣлость на расположенѣ дає; оно га моли, дознає по наймањимъ знацима нѣгову желю, много е вернїе и сталнїе одъ човека, нема осветлолюбїа и найвеѣна му е та брига, да се господару допадне. Псето веѣма памти любавъ, него нанешену увреду, зато се онъ неѣе отуѣити, ако се съ нїмъ и зло поступа. Како бы дакле псето безъ разума све ово разумети могло? Како бы се доброгъ съ нїмъ поступаня опоминяо, кадъ памтеня нема? Но некий е писатель врло добро примѣтио рекавши, да Бифонъ као историкъ оно опровергава, што као филозофъ потврѣує.

Но између свиѣу филозофа и естествоиспытателя првый е ово систематично опредѣлю Фридрихъ Кивїе (умро 1832). Онъ е поставїо прво границе разума кодъ свиѣу животниѣ; друго границе налазеѣе се између разума и нагона, и треѣе разлику човечїегъ разума одъ разума животниѣ. Што су Декарте и Бифонъ казивали, да животниѣ разума немаю, то су збогъ тога чинили, што нису могли разумъ животниѣма у ономъ степену приписивати, као што га и самъ човекъ има; нѣова е дакле блудня у томе была, што нису границе примѣтити и опредѣлити могли кое између разума човечїегъ и разума животниѣ постое. Што су напротивъ Ковдилакъ и Лероа найвишїи степенъ разума животниѣма приписивали, то су збогъ тогъ чинили, што нису знали разлику између разума и нагона.

Кивїе е изнашао и опредѣлю разне степенє разума кодъ сисара. Тако у првый редъ спадаю четвероруки, међу коима се Шимпанзе и Орангутангъ найвеѣма одликую; у другїй редъ месождери, међу коима се псето одликує; у треѣїй дебелокожи међу овима конь и слонъ. У последнїемъ реду су преживари и глодари. Читатель ће ову истину изъ примѣра, кое ћемо навести, лако моѣи увидити; кои бы пакъ

желю достаточнѣе о овиме доказе имати, томе препоручу-
емо изредна дѣла Кивѣрова, изъ кои и мы ово изводимо.

По Кивѣру савъ е резултатъ нагона слепый, нужд-
ный, непроменливый; напротивъ резултатъ разума састо-
се у безконанчимъ променама. Добаръ прави себи куѣу и
птица гвиздо само по нагону; домаћий пасъ и конь, конь
коп насъ у млогоме разуму и нама се повиную, чине то
по сили разума. Сви резултати нагона уроѣени су. Дабаръ
нѣе учио вештину куѣе градити, нѣга гони на то нека не-
преодолима сила. Онъ гради, што градити мора. Резултати
разума произлазе изъ искусства и поучаваня. Пасъ повинуе
се своме господару само зато, што е то научіо; онъ има
свободну волю, и повинуе се само зато, што му е воля
повиновати се.

За примѣръ наводимо овде чисто дѣйство нагона сва-
комъ познато. Кокошъ излеже заедно съ пилићима и пачи-
че, ови чимъ спаже првый путъ воду, одма се тамо упуте,
бадава квочка облетаюћи око нѣи труди се да ий одврати,
бадава што пилићи заедно съ нѣима излежени беже одъ
воде, они упадну у воду, кою пре тога никадъ видили ни-
су, и пливаю онако исто као најстаріе патке. За другій
примѣръ могу намъ пчеле служити. Нѣово саѣе по строгой
геометрији направљено е; кадъ бы у овоме нека сила разу-
ма дѣйствовала; то бы нѣовъ радъ морао съ почетка не-
достаточанъ быти и телъ млогимъ упражняванѣмъ и иску-
ствомъ дошао бы до овогъ савршенства. Овде се дакле
одъ тога ништа неопажа, нити се икакве слѣди одъ разума
примѣти могле.

Премда е извѣстно, да животинѣ силомъ нагона рану
себи траже, опетъ се тако представља као да у овомъ дѣй-

ству кодъ неки животинѣца заедно съ нагономъ и некій
степенъ разума у свези стои. Овде између насѣкома наво-
димо мравіегъ лава. Нѣгова ларва живи одъ мравій и други
насѣкома; ларва е ова тежка и неспособна да хитлене на-
сѣкоме лови, и потоме бы одъ глади скапати морала, да е
нѣе природа некомъ хитриномъ и вештиномъ обдарила. Она
изрѣе себи яму на подобіе левка, а песакъ у истой налазе-
ћи се ногама набаца себи на главу, коіомъ избацуе изъ
яме, наиђе ли случайно на камень, то она опетъ продужи
свой посао и текъ напоследку гледа да камень изъ рупе
избаци; кадъ нѣе у станю то учинити, онда остави рупу и
почне спокойно другу правити. Кадъ сврши ову яму, коя
у пречнику 3 палца има а два е дубока, онда се тако са-
кріе, да іой се само штипци виде; упадне ли какво насѣ-
комо у яму, то га она одма зграби, изсиса и после напо-
лѣ избаци; ако ли се догоди да насѣкомо изъ рупе излети,
онда она почне песакъ бацати, кои излетившегъ насѣкома
наново у рупу обори.

Дарвинъ приповеда, како е у своіой банти видіо оса,
коя е муву уватио, али онако исто велику, као што е и
самъ быо. Немогући е дакле однети, одкине іой главу и
трбу, и тако остане само горня часть тела съ крилама.
Кадъ почне летити, спази да су му и крила убіене на смет-
нѣи. Зато се спусти опетъ на землю и одкине прво една
па после и друга крила и текъ онда съ плѣномъ одлети.
Оваквы примера небровны има у естественой исторіи; мы
смо читателѣма нашимъ ово само збогъ тога наведи, да
бы они, кои имаю волю, Кувѣра читали, гди ће завета мо-
ћи доста удовольства, лепы и любопытны стваріи наћи.

СМЕСИЦЕ.

Чудновато искусство.

Две стотине фунтій землѣ осушено е у пећи, а после
е та земля у великій земляный судъ сасута. Пошто е зе-
мля ова кишицомъ навшена, посадили су у ню врбу, коя
е одприлике петъ фунтій тежка была. Петъ година дана за-
ливава е врба кишицомъ или текућомъ водомъ, и врба е
растла и цветата. Да се небы съ ономъ у пећи сасуше-
номъ земљомъ друга земля помешала, затворили су лонацъ
са заклопцемъ одъ метала, кои е имао многе рупе, да бы
крозъ нѣи воздухъ могао пролазити. После петъ година,
кадъ су врбу извадили и премерили, нашли су, да е 169
фунтій и 3 лота тежка была, нерачунаюћи лишѣе, кое е
сваке есеи опадало. Кадъ су землю изъ суда изручили, на-
ново у пећи осушили и премерили, нашли су, да е само са
пуна два лота лакша, него што е у првый ма была, кадъ су
е у лонацъ сасули. Тако е дакле 169 фунтій дрвета, лиш-
ѣа, коре и т. д. произведено, али чиме и изъ чега, то е
загонетка.

Како се Хинези одъ колере лече.

Еданъ викаръ у Хонгъ-Куонггу писао е год. 1842.
свомъ старешина писмо, у комъ се и ово Хинезко леченѣ

одъ холере налази. Кадъ кога холера спопадне, онда му
обичнимъ ножемъ или игломъ езикъ до онда боду, докъ изъ
нѣга кровь непотече, а међу тимъ му чланкове жестоко тр-
ляю, а другій га као некимъ бичемъ по прсима, леѣма, сла-
бини и т. д. силно шибаю, докъ наипосле одсвуда кровь не-
потече. Кадъ се ово постигне, онда е опасность прешла, и
болникъ оздрави. Наравно да се неколико дана мора про-
вести у леченю рана.

Лена наука.

Немой никадъ странца у ону куѣу уводити, у коіой
си као пріятель примлѣнѣ, ербо ѣешъ свакояко навући се-
би неугодности. Ако е странацъ ѣуталица, пашѣ сва кри-
вица на тебе, што си имъ таквогъ звекана довео; ако се
госпођи допадне, смотраѣе те мужъ као подводника; ако
се домаћину допадне, лютиѣе се жена на ново мужевлѣво
обхоѣенѣ; ако е глущъ и неумешанъ, мора ѣешъ га засту-
пати; ако пакъ има много лепы свойства, онда ѣешъ быти
забаченъ, и нѣиме потиснутъ.

Загонетка.

Кадь се слаба кора земль надь огньмь скоруши,
У корито с' вода сведе, да землю не руши,
Уз остало лепо былъ и я се пробуди,
Да невесту землю китимъ по Божіой пресуди.
Египетъ ме првый виде са круномъ на глави,
А сада самъ у Европи домородаць правый.
Мномъ се поля и градине многоструко диче,
Што у мени узъ лепоту полза людма ниче.
Съ масинмъ улъмъ надмедемъ се и колаче сладимъ,
Чудна сила людма тече съ моимъ сокомъ младимъ:
Духовне се силе дижу, а живци се драже,
Токъ се крви удвоая и снови се драже.
Моимъ лекомъ лекарство се веъ одавно служи,
Однако се са природомъ човекъ умно дружи,
Нарочито одь времена Парацелза славна,
Те е данасъ Европљаномъ сила моя явна.
Веъа доза мога сока животь подкпоава,
И животне людске силе занавекъ успава.
Съ тогъ ме Хина изгонила изъ предела свон',
Те се мене одрекоше любители мои. — —

Имамъ едногъ именяка, и деца га знаю,
Оригиналь нъговъ живи, одкадъ дрва траю,
Гране шири, плодъ приноси, те и люде рани,
Знакъ светинъ некадъ бѣше той и оной страни,
Юшгъ докъ люди киповима кланяше се смерно;
Твой га народъ юшгъ у грбу задржао верно.
Снимаъ нъговъ нѣе раише, веъь рукотворъ правый,

Когъ се штедљивъ човекъ страши у сну и на яви.
Онъ у руци носи срефу, те се грабе люди,
Ал' в пружа самовольно тек' по своіой људи.
Часть те Мидомъ златнимъ чини, часть си просякъ' удый,
И опетъ ти за нѣмъ сердце непрестано жуди.
Где се овай братъ удвори, ту свободе нема,
Сама желя силно вуче, али разумъ дрема.
Нъговъ ланаць тврђе веже нег' икакви узи,
Собомъ вуче у провалу съ магически' крузи.
Сви га знаю тако страшна, и опетъ га траже,
К'о што птице къ змиѣ лете, кадъ ѿ чари драже.
Цигани су некадъ нѣме людма прорицали,
А до скоро Европљани за нѣг' нису знали;
У Европу пустише га Арављани клети,
Те садъ широмъ незаузданъ свудъ по свету лети.
Некадъ су га моловали, садъ подъ пресомъ стень,
И опетъ се узъ степене и на престо' пенѣ.
Велікаши и цареви съ нѣмъ тераю скуку,
Али манъи сносе беду, невољу и муку.

M.

Разрешенъ логогрифа у 11. числу Подунавке.

„Лукавство“ (Авала, во, ластва, лов, уво, уста, кава, кос, кула,
власт, восакъ, сова, око).

Слѣдујућа лица послала су намъ разрешенъ логогрифа у 11. числу: Г. Парохъ Тимотей Браковић у Сенти; Г. Парохъ Василиј Суботић, Г. Павле Пољнаць и Г. Н. Н. у Земуну; Г. Т. Стефановић, у Триесту; Г. Тима Николић у Илаци.

Кореспонденциј.

Господину П. Л. у М. — Кодъ све чудноватости нашегъ адреса: An die löbliche Restauration der Podunavka, опетъ смо наше писмо примили. Дали е то погрешка, или употребљиви видъ, незнамо, но мислимо, да сте и у последњимъ случаю можда и неотице, истину изrekli, о чему далъ разлагати недопушта намъ учтивость и благообразіе; по толико укратко смею рећи, безъ повреде почитаня, кое смо нашимъ читательима дужни, да е Подунавка права рестаурація, — али за духъ и сердце, којма се труди вкусне и пи-

тателне ране набављати. Ако се у томе мишленію варамо, то ћемо радо свако опроверженъ, доказима утврђено, примити.

Господину Ђ. Ж. у К. — Опростите, што вамъ неможемо желю изгупити. Ваша распра са Свештеникомъ неможе никадъ бити вкусна и литателна рана за наше читателъ. Подунавке е другій задатакъ, и потоме обратите се съ таквимъ дописима будикакимъ новинама. Нашъ Еракъ и Петакъ наймљни су истина, да недостатке неке у нашемъ пар-

ду шаломъ исправљаю, али бы опетъ оваквѣ шала била сувише дебела шала.

Господину З. Г. у В. — Истина е, да намъ е число читателя врло мало, но мы се надамо, да ће намъ съ временомъ Србљи већу пазљивость поклонити, те тога ради и потрудићемо се изъ свію сила, да нашемъ листу придобіемо оне врлине, коя ће моћи такву нашу надежду о протраніемъ кругу наши читателя оправдати.

ОГЛАСЪ.

Опомянѣмо, да имаде и фаллични сокова;

Зато умољяемо свакогъ, да моги три на описъ флашица.

СТЕЙРИСКІЙ БИЛЬНЫЙ СОКЪ

ЗА ОНЕ КОИ ПАТЕ ОДЪ ПРСЮ.

Овай се сокъ досада по увераваню найгласовитій љкара у Бечу и Градцу за чудо добаръ показао, а имено противъ

кашля, грипе, кїявице, промуклогъ гласа, вратоболъ и грудоболъ.

Многи, кои су узели тай сокъ, доказую, да немогу бити безъ нѣга и да само нѣму имаю благодарити, што нѣ е одакшана боля и што могу мирно спавати; збогъ благотворногъ дѣйства овай се сокъ најболъ препоручуе како малой деци, тако и најстаримъ лицама; вкусъ му е врло прїятанъ.

Стакленцета су стейрискогъ бильногъ сока бела, горе дугуљаста и са калайнимъ капцима, на којма као и на стакленцету пише: „Апатека кодъ елена у Градцу“ и „I P A“, добро су затворена, и на нѣма су надписи заедно са подписомъ онога кои производи тай сокъ.

Цѣна е едногъ стакленцета 50 кр. ср.; манъ одъ два стакленцета немогу се слати. Што се завію и пошлю два или четири стакленцета, то се рачуна на 20 кр. ср.

Тай сокъ производи I. Пурглайтнеръ, апатекаръ кодъ „елена“ у Градцу, а добити се може у Земуну у апатеки кодъ „златногъ орла“ Карла Трешчика.

1 (11—12)